

Explanatio sancti Thome

Gloria. Contra euangelizanti et sumptus accipiendi debet et aurea et aureola. Sed glo. exponit quod euangelizati ex necessitate timoris vel ex cupiditate mercedis temporalis. **Ite** sup illud. Dispensatio mihi credita est. Glo. Non debemus euangelizare ut manducemus. Contra ergo predicatores questuarij peccant mortaliter: quia faciunt quod non debent. **R**ideo si propter questum principaliter faciunt peccat. sed si propter fructum spirituale inde puenientem bene faciunt. **Ite** ibi: dem glo. Propter regnum dei debemus operari omnia non solum sed cum regno dei mercedem temporalem meditari. Contra ergo qui vadunt ad ecclesiam per distributionibus peccant. **R**espondeo vix est si solum vel principaliter propter hoc vadunt. **Ite** sup hoc. **U**t non abutar potestate. Glo. quod esset si acciperet quod prebatur supra eodem quod et licet accipere. **R**espondeo deo intelligendum est si acciperet indiscrete et inordinate et imoderate. **Ite** omnium seruum me feci. Contra supra 6. Nolite serui effici hominum. **R**ideo hic loquitur de virtute charitatis scilicet in bono ubi deseruitur iniquitatis scilicet in malo. **I**tem factus sum iudeis iudeus. Glo. in cibis accipiendis vel non accipiendis. Contra glo. Iniuste ergo reprehendit petrus de discretione ciborum gal. 2. imo bene quia petrus discernerebat cum scandalo gentium scilicet in locis gentium: pauper autem non. **Ite** ibidem glo. Propter scandalum iudeorum circumcidit thimotheum act. 16. Contra veritas doctrine vite et iustitie non debet dimitti propter scandalum. **R**ideo vix ad divulgationem euangelij non erat de veritate doctrine si ne vite ne homines circumciderent sed ne spem ponerent in circumcissione. **I**tem ut omnes faceret saluos. Contra sciebat non omnes saluandos. **R**espondeo volebat omnes in particulari id est quilibet per se non omnes simul. **Ite** sup illud omnes quidem currunt. Glo. in spirituali agone quotquot quidem currunt si spiritualiter currunt accipiunt et quod prior venerit expectat ut coronetur cum posteriori. Contra vniuersis in morte coronatur. **R**espondeo hoc intelligit de gloria corporalis non anime. **I**tem sup illud. Ne forte cum predicaueris. Glo. tuo timore nos terret aplus. Contra. 1. Job. 4. Perfecta charitas foras mittit timorem. **R**ideo verum est timorem per se sed non timorem separationis sue offense.

Incipit capitulum decimum.

Nolo enim vos ignorare fratres: quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt et omnes mare transierunt et omnes in moyse baptizati sunt in nube et in mari. Et omnes eandem escam spiritalem manducauerunt. et omnes eundem potum spiritalem biberunt. Bibebant autem de petra spirituali consequente eos petra. petra autem erat christus. Sed non in pluribus eorum beneplacitum est deo. Nam prostrati sunt in deserto. Superius monuit abstinere ab ydoloritibus. **P**rimo propter vitandam scandalum fratrum infirmorum ca. 8. **S**ecundo propter exemplum suum qui abstinet propter alios ab acceptance superius cap. 9. **H**ic tertio monet ad idem ex consideratione iudeorum. **P**rimo monet abstinere a peccatione peccatorum similitum. **S**ecundo specialiter a comestione ydolorum ibi. **P**ropter quod charissimi fugite ab ydolorum cultura etc. **I**n prima primo ostendit quod antiquus iudeis commisit. **S**ecundo propter quid. quia non propter se tantum sed propter nos corrigendos ita enuntiat. **H**ec autem in figura facta sunt nostri etc. **T**ertio ut exemplo eorum caueant concludit ibi. **I**taque qui se existimat stare etc. **E**rgo pena timenda cautela adhibenda. **I**n prima primo ponit beneficia gratie eis impena existentibus in egypto. **S**ecundo prestata in deserto ibi. **E**t omnes eandem escam etc. **T**ertio flagella propter in gratitudinem inflata ibi. **S**ed non in pluribus etc. **I**n prima tangit tria beneficia. **P**rimum in preteritione nubis. **S**ecundum in transitu maris rubri ibi. **E**t omnes mare transierunt etc. **T**ertium in purgatione baptismatis ibi. **E**t omnes in moyse etc. **D**icit ergo. **N**olo vos etc. quasi dicat. sic agendum est sicut monui. **N**on enim sufficiunt sacramenta ecclesie suscepta vobis postea peccantibus si ne iudeis dei beneficia quin postea punirent. **N**olo enim vos ignorare etc. **H**oc dupliciter legitur. **U**no modo de bonis et malis communiter. **A**lio modo de malis specialiter. **P**rimo modo sic. **N**olo vos ignorare fratres quoniam patres nostri institutores fidei nostre. omnes tam boni quam mali sub nube pretergente fuerunt. **E**xo. 13. **D**ominus peccabat eos ad ostendendum viam per diem in columna nubis etc. **A**l sub nube id est sub figura et ymbra. **he. 10.** **A**mbrosium habens lex futurorum etc. **E**t omnes mare rubrum submersis hostibus transierunt. non de vna ripa ad ripam oppositam. sed ad eandem unde transierunt quendam sinum maris: et omnes in moyse id est in ducatu moyse baptizati sunt in nube et in mari. id est per vasa signa illa purgati ab ignorantia. **A**l vtijs per fidem scilicet submersis egyptijs. **E**xo. 14. **T**imuit potus pulvis diuinum et crediderunt domino et suo moyse. **A**l baptizati sunt id est signum baptismi receperunt. **H**anc baptismum constat ex aqua et spiritu. **I**tem autem symbolus erat spiritus in mare vero aque ut dicit **D**amianus. **D**einde cum dicit. **E**t omnes eandem escam spiritalem etc. **P**ost beneficia exhibita israel de egypto pro exiit. hic tangit beneficia exhibita in deserto. **E**t primo beneficium manne. **S**ecundo beneficium aque ibi. **E**t omnes eundem potum etc. **T**ertio potus originem mirabilem ibi. **B**ibebant autem etc. **Q**uarto originem significationem ibi. **P**etra autem etc. **D**icit ergo. **E**t omnes eandem escam spiritalem manducauerunt manam scilicet de celo. **V**ocat autem escam spiritalem cum esset corporalis: sed quia miraculose fuit data. **D**e hoc habetur **S**ap. 16. **P**anem de celo prestisti eis. **E**t omnes eundem potum spiritalem id est aquam de petra. **N**umeri 20. **L**oquimini ad petram et ipsa dabit vobis aquam. **P**ercussit petram et fluxerunt aque. **B**ibebant autem de petra spirituali quod dicitur spirituali propter effectum miraculosum propter futurum signum. **P**etra sequente eos. **D**upliciter intelligit sequente id est satisfaciente voluntati eorum. **P**s. **D**esiderium eorum artulit eis. **A**que enim vbijs sequebant eos. **E**sa. 48. **A**quam de petra produxit eis etc. **A**l consequente eos id est veritate sequentem significante. **P**etra autem erat christus. non per substantiam sed per significationem. **H**ic est lapis quem reprobauerit etc. **A**lio modo legitur de bonis breuiter sic. **N**olo vos ignorare fratres quoniam patres nostri institutores fidei nostre omnes boni spiritualiter. **U**nde dicit patres nostri non illos sub nube fuerunt sicut prius. et omnes eandem escam manducauerunt spiritalem id est corpus christi in signo spirituali intellecto. **U**nde eandem escam spiritalem manducauerunt idez scilicet quod nos. sed aliam escam corporalem quam nos. et hoc quantum ad maiores in christum credentes. **M**anducabant christum spiritualiter secundum illud. **C**rede et manducaisti. **E**t omnes eundem potum biberunt scilicet christi sanguinem in signo. **S**ic loquitur de signo et potu spirituali per fidem non de corporali. **B**ibebant autem de spirituali etc. sicut prius. **A**ppetendus cibus et potus quia sufficiens. **U**nde dicit. **O**mnes manducauerunt. **I**n deficientibus quia eundem. **U**tilis quia potus et cibus spiritualis quod notatur in ipso nomine spiritualis etc. **D**einde cum dicit. **S**ed non in pluribus etc. post beneficia tangit flagella. et primo offensam. **S**ecundo penam ibi. **N**am prostrati sunt. **D**icit ergo. **S**ed non in pluribus etc. quasi dicat bis omnibus beneficijs vti sunt iudei sed non in pluribus eorum beneplacitum

in epistolā I ad Corinthios X

est deo in illis scilicet qui deum offenderunt sed tantū in duobus scilicet Caleph et Josue quibus solis concessum est terras pmissionis obtinere Numeri. 14. Mat. 1. Nō est mihi voluntas in vobis.

LECTIO SECUNDA.

Hec autem in figura facta sunt nostri ut non simus concupiscētes malozū sicut et illi concupierūt. Neq; idola tre efficiamini sicut quidā ex ipis: quē admodum scriptū est. Sedit populus manducare et bibere et surrexerunt ludere. Neq; fornicemur sicut quidā ex ipis fornicati sunt: et ceciderunt vna die vigintitria milia. Neq; temptemus xpm sicut quidā eoz temptauerūt: et a serpentibus perierunt. Neq; murmura ueritis sicut quidā eoz murmurauerūt et perierunt ab exterminatore. Hec autē omnia in figura contingebant illis: scripta sunt autē ad correptionē nostram in quos fines seculi addeuenerunt.

Superius ostendit quid antiq; iudeis contigit: hic ostēdit qd non ppter se tantū sed ppter nos corrigendos ita euenit. Ubi primo ostendit qd ppter nos corrigendos ita peccato: predicta facta sunt. Secundo qd ppter hoc etiā scripta sunt ibi. Hec autē omnia in figura et. In p̄a ostēdit qd ideo facta sunt ut cobibeamur a peccato et primo a peccato cordis. Secundo a peccato opis ibi. Neq; idola tre efficiamini et. Tertio a peccato ozis ibi. Neq; murmuraueritis sicut qdā et. In prima primo dēterret p peccatam. Secundo ex hoc dēborat culpā ibi. Et non simus concupiscētes et. Tertio malos reducit ad memoriā ibi. Sicut illi concupierūt et. Dicit ergo: hec autē in figura facta sunt nostri. nō sicut sed vere facta. In figura in q̄ idō scilicet ut nos considerantes illoz supplicia: non sim⁹ concupiscētes malozū. sicut et illi concupierūt. de quibus. ps. Concupierunt concupiscētiā in deserto. Numeri. 11. dicitur qd vulgus p̄miscuū flagrauit desiderio carniū. Et notandū qd sicut in bonis longe melius est qd figuratur q̄ ipsa figura ut regnū celoꝝ q̄ terra pmissionis. ita in malis longe peius est qd figuratur q̄ ipsa figura significans. fm autē aug. illa supplicia que sustinuerūt figura gebēne fuerunt: que omni pena maior est. Hec autē p̄inent ad sapiētes inter corinthios qui desiderio carnes comedebant in idolo et scandalizabāt infirmos vnde similes erant iudeis carnes desiderantibus in deserto. vnde digni erant etias simili pena. Deinde cū dicit Neq; idolatre et. Dēboratatur peccatū operis. vbi tangit tria peccata. Primo idolatrie. Secundo fornicationis ibi. Neq; fornicemur et. Tertio diuine tēptationis ibi. Neq; tēptem⁹ xpm et. In prima primo dissuadet idolatrie vitium. Secundo dēterret p exemplum ibi. Sicut quidā ex ipis et. Tertio explicat exemplum implicitū ibi. Quemadmodum scriptū est et. Dicit ergo. Neq; idolatre efficiamini idolozū vescedo in veneratione idoli vel in scandalū infirmoz. Sicut quidā illozū supple idolatre fuerunt Exo. 32. et ps. Et fecerunt vitulū in ore. et adorauerūt sculptile. Quemadmodum scriptū est Exo. 32. Sedit populus id est quidā de populo manducare et bibere corā idolo quib⁹ similes sūt qui comedunt idolozū: idola venerando. Et surrexerūt ludere id est ludos facere. sicut coras et huiusmodi venerationem idoli. Vel surrexerunt ludere id est idoluz

adorare quod est simile ludo puerozū qui faciūt ymagies luteas. Deinde autē dicit Neq; fornicemur et. tangit peccatū fornicationis vbi primo dissuadet tale peccatū. Secundo dēterret per exemplū culpe ibi Sicut quidā et. Tertio pene ibi. Et ceciderunt vna die et. Dicit qd Neq; fornicemur ut quidā ex vobis supra. 5. Omnino auditur fornicatio inter vos Sicut quidā ex ipis fornicati sūt cum madianitis scilicet numeri. 25. Et idō ceciderūt vna die. 23. immo. 24000. milia. sed maior numer⁹ nō excludit minorē vnde nō dicitur hic cū p̄cisione. Alfo te vitium scriptozū est. Deinde cū dicit Neq; tēptem⁹ xpm et. tangit peccatū diuine tēptationis. quod dissuadet p̄mo verbo. Secundo exemplo ibi. Sicut quidā et. Tertio supplicio ibi. Et a serpentibus et. Dicit ergo Neq; tēptemus xpm dissidendo de eius potētia. sicut illi q̄ in vobis dēsp̄erant de resurrectione sicut quidā eoz tēptaerunt deū vlt xpm in moyse dicentes: Nunq̄ poterit parere mensam in deserto. et ideo a serpentibus perierunt donec scilicet serpens eneus erectus est ad cuius aspectū sanabantur. De hoc habetur numeri. 21. et deutro. 6. Non tēptabis dominū deū tuū. Deinde cū dicit. Neq; murmuraueritis et. post peccatū cordis et operis dēboratur peccatū ozis. vbi primo dissuadet murmurationis vitium. Secundo adducit quosdā in exemplum et primo culpe ibi. Sicut quidā et. Secundo pene ibi. Et perierunt a serpentibus. Dicit ergo Neq; murmuraueritis contra me: vel minores cōtra maiores Sap. 1. Custodite vos a murmuratione sicut quidā eoz murmurauerunt contra moysem. numeri. 16. Murmurauit omnis congregatio filioꝝ isrl̄ cōtra moysem. et ideo perierunt ab exterminatore. ab angelo scilicet qui extra terminos terre eos percussit. Baruch 3. Exterminati sunt et ad inferos descenderunt. Notandū super illud In moyse baptizati sūt qd dicit. li. 4. capi. de baptismo distinguit nouē genera baptismatū accipiēdo baptismata large. Primū est aqua diluuij de quo habet gen. 6. Secundum mare rubrū de quo Exo. 14. Tertium aqua expiationis de qua numeri. 19. Quartum baptism⁹ Iohannis de quo Mat. 3. Quintus baptism⁹ de q̄ xps baptizatus fuit Luc. 3. Sextus baptism⁹ spiritus sancti super discipulos act. 1. Hos autē baptizabimini spiritus sancto. Septimū baptism⁹ penitentie et contritiōis de quo Ecc. 34. Qui baptizatur a mortuo et. Octauū baptism⁹ sanguinis de quo Luc. 12. Baptisma habeo baptizari et quomodo coartoz vsq; dum p̄ficiatur. Nonū baptism⁹ aque et spiritus de quo Ioh. 3. Nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua et spiritu sancto et Mat. vlti. Baptizantes eos in nomine patris et filij et spiritus sancti. Deinde cū dicit. Hec autē omnia in figura et. Habito qd ppter nos predicta facta sunt: hic ostendit qd ppter nos etiā scripta sūt. Et primo qd in significacione. Secundo qd in correptione ibi Scripta sunt autē et. Dicit ergo Hec autem et. quasi dicit. Ita contigerunt illis et hoc non tantū ppter sua peccata. autē p sed omnia in figura nostri scilicet cōtingebāt illis. erat em̄ tunc tēpt⁹ figuratū. Deinde cū dicit Scripta sunt autē ad correptionē. tangit qd scripta sunt ad correptionē nostrā. Ubi implicat tria incitātia ad correptionem nostrā. Primo antiquoz exempla que notantur in scripturis. Secundo exemploz causa que est correctio nostra. Tertio etas nouissima que est finis seculoz. De ergo Scripta sunt autē ad correptionē nostrā. quia quecumq; scripta sunt ad nram doctrinā scripta sunt. Roma. 15. Nos dico in quos fines seculozū deuenerunt id est sexta etas que est vltima etas laborantiū. 1. Ioh. 2. Filioi mei nouissima hora est. Quia ergo in vltima seculi etate sum⁹ tot exemplis priorū corrigi debemus. Vel in quos fines seculoz deuenerunt id est in quibus p fidem et amorē xpi

Explicatio sancti Thome

finita est secularitas quia phil. 3. dicitur. Conuersatio nostra in celis est. Unde temporalia non promittuntur tempore gratie sicut tempore legis. Unde nec in pactum ducuntur sed adiacentur Mat. 6. Primum querite regnum dei etc. Sed antiquitus erant in pactum Esa. 1. Si uolueritis et audieritis etc. Ecce ergo exempla certa quia scripta sunt. vtilia quia ad correctionem nostram, durabilia quia in quos fines etc.

Lectio tertia

Itaque qui se existit stare videat ne cadat. Temptatio vos non apprehendet nisi humana. Fidelis autem deus est qui non patietur vos temptari supra id quod potestis: sed faciet etiam cum temptatio ne uentum ut possitis sustinere.

Habita primo iudeorum punitione. Secundo punitionis ratio: hic tertio concludit quod exemplo eorum debet a malo cauere. ubi primo monet ut caueant casum. Secundo cauendi docet modum ibi. Vos non apprehendet etc. Tertio promittit firmum adiutorium ibi. Fidelis autem deus est etc. In primo implicat quatuor sollicitantia sapientem. scilicet multitudinem cadentium cum dicit Itaque incertitudinem sciantium cum subdit. Qui se existimat stare. Necessitate cautele cum addit. Videat facilitatem ruine cum dicit Ne cadat. Dicit ergo Itaque etc. quasi dicat. Illi et si beneficiis dei vti sunt nihilominus propter peccata perierunt. Itaque ex eorum consideratione qui existimat aliqua coniectura tione se stare id est quod sit in gratia et charitate. videat dilige genti attentio ne cadat peccando vel alios faciendo peccare. Esa. 14. Quomodo cecidisti lucifer. ps. Cadent a latere tuo mille etc. Ideo eph. 5. Videte quod caute ambuletis. Deinde cum dicit Temptatio vos non apprehendet etc. docet modum cauendi causam scilicet cauendo temptatione ubi primo docet aliquam rationem fugiendam. Secundo aliquam sustinendam ibi. Nisi humana. Prima primo nominat quia pulsatur ut introeat. Unde dicitur temptatio. Secundo quia impugnat ut puleat. Unde subditur. Non vos apprehendet. Dicit ergo Temptatio etc. quasi diceret ne cadatis. Temptatio scilicet peccati non vos apprehendet trahendo in consensum peccati: nisi humana. hoc dupliciter exponitur. Uno modo de temptatione interiori mala. et tunc est permissio. Quasi dicat. nulla peccati dilectio vos apprehendet nisi forte de malis sine qua vita humana non ducitur. Non enim est homo qui semper faciat bonum et non peccet. 3. regum. 8. et 2. pal. 6. Alio modo expeditur de temptatione exteriori boni. Et tunc est exhortatio sic. Temptatio vos non apprehendet nisi humana scilicet tribulationum presentium propter christum tolerantia. Aug. propter christum pari humana temptatio est. 2. hob. 12. Quia accipere prout eras deo necesse fuit ut temptatio probaret te. Deinde cum dicit. Fidelis deus. ostendit paratum adiutorium in temptatione. Ubi commendat deum adiutorem quod dat nobis resistendi potentiam quod notat ibi. Sed faciet cum temptatione etc. pferentiam quod notat ibi. Ut possitis sustinere. Vere fidelis deus quod dat potentiam ne vincamur. gratias ut mereamur. constantiam ut vincamur. Dicit ergo Fidelis etc. quasi diceret vos ad hoc hortetur et moneo quod potestis. fidelis deus in omnibus vobis suis quod non patietur vos temptari supra id quod potestis. quod vobis possit dyabolus si pmitteret quod non est potestas supra se quod ei coepit Esa. 40. Dat lassio virtutem. Jo. Jac. 1. Omne gaudium existimate fratres cum in varias temptationes inciditis. Aug. Qui dat dyabolo temptandi licentiam. ipse dat reprobis misericordiam. puenit in quod ita ut possit sustinere. ne deficiat in lucta. sed vincat quod sit per humilitatem ut dicit Aug. Illi enim non crepat in fornace quod non habet ves-

tu supbie. Moradum est sup illis quod se existit stare etc. et ad casu ipellit nos primo debilitas virium. sicut cadunt pueri. decrepiti. infirmi. Esa. 40. In infirmitate cadet. quod contingit per tepiditatem bene operandi et instabilitatem. Secundo onus peccatorum sicut cadunt asini sub onere nimio. ps. Ceciderunt qui operantur iniquitatem. quod contingit per negligentiam penitendi quia peccati quod per penitentiam etc. Tertio multitudo trahentium sicut arbor vel domus multum trahentibus deo: sum cadit supra eodem. Neque fornicemur etc. quod contingit per impulsu hostium. Quarto lubricitas viarum sicut in cantu cadunt in lubrico Ecc. 28. Attende ne forte labores in lingua et cadas. et in conspectu etc. quod contingit per incautam custodiam sensuum. Quinto varietas offendiculorum sicut auis capta in medio laqueorum ps. Hi in curribus etc. puer. 24. Septies in die cadit in stus quod contingit per corruptionem creaturarum. Sexto ignorantia agendorum sicut ceci cadit defacili Mat. 15. Si cecero ceco ducatus prestat etc. quod contingit per negligentiam addiscendi necessaria. Septimo exempla cadentium sicut angeli ad exemplum luciferi. ps. Cadet a latere tuo mille etc. puer. 25. Fons turbatus pede et vena corrupta iustus cadens coram ipso. quod contingit per imitationem malorum. Octavo ponderositas corporum. Corpus enim quod corrumpit aggrauat animam sicut lapis in collo natatis Job. 14. Vires cadens defluit. quod contingit per carnis somnium superfluum.

Lectio quarta.

Propter quod charissimi mei: fugite ab idolorum cultura. Et prudentibus loquor vos ipsi iudicate quod dico. Calix benedictionis cui benedicimus: nonne comunicatio sanguinis christi est: Et panis quem frangimus nonne participatio corporum domini est: Quomodo unus panis et unum corpus multi sumus: omnes qui de uno pane et de uno calice participamus.

Superius ex consideratione iudeorum pene monuit abstinere a perpetratione peccatorum similium: hic specialiter monet cauere a comestione idolorum ymolatorum. Ubi primo ponit comonitionem cauendi ab idolotris. Secundo subdit causam comonitionis ibi. Quid ergo dico etc. Tertio docet modum cauendi a dictis ibi. Omne quod in macello venit manducate etc. In prima cauere ab idolotris comestione monet. Primo ex timore pene consummationis. Secundo ex comunionis sancti altaris ibi. Et prudentibus loquor etc. Tertio ex similitudine sacrificij legalis ibi. Videte israel secundum carnem etc. In prima ut eius obediant dicitis. Primo arguit inferendo cum dicit. Propter quod. Secundo allicit blandiendo cum subdit. Charissimi mei. Tertio instruit exhortando cum addit. Fugite etc. Dicit ergo Propter quod etc. quasi diceret quia sacramenta sola non saluant. et qui cadit punitur et auxilium dei non deest. propter quod charissimi mei fugite ab idolorum cultura id est ab omni idoli veneratione. Glo. Ideo hos apostolus hortatur fugere ab idolatrie substitutione. Et ne sapientes comederunt idolotris cum offendiculo infirmorum quibus idolatrare viderentur. Et ne ipsi infirmi idolatre sint edendo in idoli veneratione. Fugite ergo ab idolorum cultura. Et putaria quo ad esum sapientium. Et vera quo ad esum infirmorum. Deinde cum dicit. Et prudentibus loquor etc. monet cauere ab idolotris comestione ex comunionis sacramenti altaris. Ubi primo quod dicitur est suppositio eorum iudicio.

in epistolā I ad Corinthios X

Secundo ostendit qd ē illud. s. q. p. colonez eucharistie efficitur vni cū xpo ibi. Calix bñdictionis etc. Tertio p. bar q. ita ē q. oēs sum? vnum in corpe eius mistico. ibi. Qm̄ vnus panis etc. Dicit ergo. Et prudentib? etc. q. d. v. Et fugiatis loquor vobis vt prudentib?. Vel sic. loquor vobis alitū quid. s. qd sequit vt prudentibus. Vel sic loquor infirmis. s. qui sunt inter vos: vt supra loquor? sup prudentib?. Et iō vōsī maiores iudicate: qd dico Job 21. Si contempsi subire iudiciū cū seruo meo. Iudicate inq. hoc qd sequit. Calix bñdictionis. i. potus calicis per que picipantes bñdicunt. Luce. 22. Silt r calicē post q. cenauit dicēs. Hic calix etc. Cui bñdicimus. i. qd nos fideles exaltam? credendo r grās agendo. Vel cui bñdicimus. i. que nos sacerdotes ofsecramus. Hōne cōca- tio sanguinis xpi ē faciēs nos vni cū ipō: fm̄ illud aug. Nec tu me mutabis in te. Et ergo. sua rō talis. Sicut picipans calicem dñi fit vni cū eo: sic picipans calicem demonioꝝ fit vni cū eis: sed demoni vnitās ē maxime fugienda. ergo r picipatio idolotitoꝝ in eoꝝ venerāde Et ideo fugite ab idoloz cultura. Et panis que frangimus id est sumptio panis fracti in altari nōne picipatō corpis dñi est. faciens nos vni cū xpo. q. sub specie panis sumit corpus xpi. Deinde cū dicit. Qm̄ vnus panis etc. ostendit q. oēs sum? vnum in corpe ei? mistico. Vbi pponit p̄io vnitatē. scdo subdit vnitatis rōnez ibi. Oēs qui de vno etc. In p̄ia tangit duplicem vnitatem. Primā incorporationis qua in xpm̄ transformamur euz dicit. Vnus panis etc. Alia vite r sensus quam a chris- to capite accipim? cū addit. Et vni corpus etc. Dicit ergo. Qm̄ vnus etc. Quasi dicat p. hoc p. q. vni sumus cum xpo. qm̄ vnus panis vnione fidei sp̄i r charitatis r vni corpus multi sumus p. subministratōne operū charitatis. Corpus. s. illius capitis q. ē xps. Multi dico scz om- nes qui de vno pane. i. cor. porē xpi r vno calice id ē san- guine picipamus digna picipatione scz sp̄iali non tm̄ sacramentali. Aug. Accipite q. vnus panis r vni cor- pus ecclia xpi dicitur. p. eo q. sicut vnus panis ex multis granis r vni cor? ex multis mēbris cōponit. sic ecclē- sia xpi ex multis fidelibus capite copulatis cōnectitur. De ista vnitāte infra. 12. dicit. Hic queritur sup illo. Oēs in moyse baptizati. Glo. p̄visa illa legalia purgati cōtra. Legalia nō iustificabāt. Rñdeo. Iustificabāt di- spōsitue a remōtis non copulatiue quia per modum sig- ni non cause. Item super illud. Petra autē erat chri- stus. Glo. Non petra dedit aquas sed christus. Contra. Numeri. 20. Loquimini ad petram r ipsa dabit vobis aquas. Respondeo. Petra dabat originaliter non effe- ctive. Item super illud. Omnes eandē escam. Glo. Si quis manducauerit ex hoc pane nō morietur in eter- num: scilicet qui manducat corde non qui premit ore. Contra. ergo non oportet sacramentaliter manducare. Respondeo non qui premit ore solum scilicet. Item super illud. Eundem potum spiritalem. Glo. Item est effectus in illis sacramentis sed nō tantum quantum in nostris. Contra. sacramenta vetera nō efficiebant quod figurabant. Respondeo Idē est effectus. sed aliter: nam illoꝝ per modū signi: nostrozum per modum cause. Item super illud. Nec autem in figura facta sūt. Glo. Omnes pene minores sunt gebenna. Contra. carentia visionis dei maior pena est q. gebenna: fm̄ Chrysost. Rñdeo. loquit de penis tēporalibus. Item sup illud. Qui stat videat ne cadat. Glo. Nō q. sit aliquis sine casu. Contra. Multi sunt sine mortali. Respondeo Duplex est casus: vn? a domino per mortale. alter in domi- no per veniale. Item super illud. Fidelis deus. Glo. sa. Qui dat temptanti diabolo licentiaz dat temptatis

miseriordiam. Contra. qd fit de licentia licite fit. Ergo licet diabolo temptare. Respondeo. Licentia accipitur hic pro permissione non pro concessione. Item vōsī iudicate. Contra. Non est inferiorum iudicare de factis superiorum. Respondeo. Nō debent iudicare iudicio superordinationis: sed licet iudicio discretionis. Item super illud. Benedicimus. Glo. Nos sacerdotes. Con- tra. Quod minus est a maiori benedicatur. Respondeo. In sacramento altaris benedictio sacerdotis fertur sup terminum a quo. id est super panem nō super terminum ad quem id est corpus christi. Item. Panis que fran- gimus etc. Contra. Jam tunc non est ibi panis. Respon- deo. Pponitur significatum pro signo. id est panis p. spe- cie panis. Item super illud. Nonne participatio etc. Glo. Per partes manducatur in sacramento: r manet in- teger in celo. Contra. Christus sub sacramēto ē impar- tibilis. Respondeo. Manducatur per partes sacramenti non sui. Item ibidem glo. In illo sacramento corpus suum r sanguinem cōmendauit. quod est fecit nos ipōs. Contra: nō fecit nos corpus christi verum. Respondeo qd. i. cuius significatum. vnde relatio est simplex.

Lectio quinta.

Videte israel fm̄ carnem. Hōne qui edunt hostias picipes sūt altaris. Quid ergo. Dico q. idolis imolatū sit aliquid: aut q. idolū sit aliquid. Sed que imolant gentes demoniis imolant r nō deo. Nolo autem vos socios fieri demonioꝝ. Nō potestis calicē domini bibere r calicem demonioꝝ. Nō potestis mense dñi partici- pes esse r mense demonioꝝ. An emulamur dñm. Nunquid fortiores illo sum? Omnia mihi licent: sed nō oīa expediūt. Omnia mihi licent: sed nō oīa edificant. Nemo qd suū est querat sed qd alterius.

Superi? monuit abstinere a comestione idolotitoꝝ. p̄i- mo ex timore pene p̄similis. Scdo ex colone altaris: hic tertio monet ad idē ex similitudine sacrificij legalis. Vbi p̄io excitat attentōne. Scdo ostēdit p̄positū ibi. Nonne qui edunt hostias. Dicit ergo. Videte. Hoc dupliciter legit. Vno mō de sacrificijs iudeoz. Alio mō de ritu gē- tilium. P̄io mō hoc qd dico isrl ē accusatiui casus. Alio mō vocatiui. P̄io mō sic. q. d. Multi vni cor? sum? qui de vno pane r vno calice picipam?. Et hoc p. per hanc similitudinē. Videte israel fm̄ carnem supple ambu- lantem. s. carnalibus sacrificijs deseruentē. Hoc dicē ad v̄riam isrl fm̄ sp̄m. De vtroq. Ro. 2. Nō em̄ q. ē manife- sto iudeus. etc. Hōne qui edūt hostias legales picipes sunt altaris legalis. Sicut qui edunt carnem xpi r san- guinē picipes sunt corpis. Scdo mō legit sic. Videte o isrl. o vos qui estis isrl sp̄ialis vidētis. s. deū videte in q. ea que sunt fm̄ carnem. id est in idolatrie ritu carna- li. Nonne qui edunt hostias idolis scilicet imolatas par- ticipes sunt altaris demonum et idolorum. Quasi dicit. Sic. Est ergo sua ratio talis: Qui edunt hostias oblatas altari: participes sunt altaris. A simili qui edunt hostias imolatas idolis: participes sunt idolo- rum siue demonioꝝ. Deinde cum dicit. Quid er- go dico etc. Superius posuit monitionem cauēdi ab ido- lotitoꝝ comestione: hic ponit causam admonitionis. Pponit autem quattuor causas quare debent ab idolot-

Explanatio sancti Thome

his abstinere. Primo propter vitandam demonis societatem. Secundo propter vitandam sacre comunione exclusionem ibi. Quia non potestis calicem domini bibere etc. Tertio propter vitandam dei indignationem ibi. An emulamur dominum etc. Quarto propter fratrum lesionem. ibi. Quia mihi licent etc. In prima parte ostendit per hoc quod non dicit hoc: eo quod alicuius virtutis reputet idolum vel idolotritum. Secundo quod potius id quod demonibus est imolatum: ibi. Sed que imolant etc. Tertio quod non vult eos esse socios demonum ibi. Nolo autem vos socios etc. Dicit ergo Quid ergo. Quasi dicat. Moneo cauere ab idolotritis Quid ergo dico. i. quid dicere videor hoc monedo. Nam quid hoc supple quod illud quod idolis est imolatum sit aliquid vel alicuius virtutis ut nocent aut quod idolum sit aliquid veneratione dignum. Quasi dicat. Non ps. Reges enim est spiritus ritus in ore ipsorum. Sed hoc potius dico quod que imolant gentes idolo: demoni imolant non deo. ps. Deus dii gentium demonia. Deutero. 32. Imolauerunt demonibus non deo. Deinde cum dicit. Nolo autem vos fieri. etc. ostendit quod non vult eos fieri socios demonum quod fierent si comantarent mente idolorum. Et hoc est quod dicit. Nolo autem vos qui fideles estis socios fieri demonum edendo. s. de his que idolis imolantur. 2. Cor. 6. Que societas lucis ad tenebras aut que cõuentio christi ad belial. Deinde cum dicit. Non potestis calicem etc. Ecce secunda ratio quare abstinendum est ab idolotritis que est talis. De quibus excludit a comunione corporis et sanguinis christi vitandum est. Comestio idolotritorum est huiusmodi. Ergo vitanda est. primo ergo ostendit quod huiusmodi comestio excludit a comunione sanguinis christi. Secundo quod a cõione corporis christi. ibi. Non potestis mense etc. Dicit ergo. Non potestis etc. q. d. Nolo vos fieri socios demoniorum. hoc autem ideo dicit. Quia non potestis calicem domini bibere potu spirituali: non sacramentali etc. ps. Calicem salutaris accipiam. Et calicem de montibus simul: et hoc quo ad sacramentum sanguinis. Non potestis mense domini precipites esse quo ad sacramentum corporis: et mense demoniorum. Matt. 6. Nemo potest duobus dominis seruire. Ecce ergo calix fructuosus quia ad bibendum spiritualiter: preciosus quoque domini spiritualiter: purus et mundus quia non datur immundis vtiliter. Sicut potest dici de mensa. Deinde cum dicit. An emulamur dominum etc. Ecce tertia ratio talis. Omne illud quod puocat iram dei vitandum est. comestio idolotritorum est huiusmodi. Ergo vitanda est. Primo ergo ostendit quod deus puocat ex tali comestione. Secundo quod stultum est eum puocare ibi. Nam quid fortiores illo etc. Dicit ergo. An emulamur. i. ad iram puocare volumus dominum comedendo idolotritum. Vel sic. An emulamur dominum. i. inuidemus ei ut quasi in contemptum eius hoc faciamus. Deut. 32. Proouocauerunt eum in dijs. Nam quid. Quasi dicat. Non debemus eum puocare. Nam quid illo fortiores sumus. Quasi dicat. Non. Job. 9. Si fortitudo querit robustissimus est. Fatuum est enim puocare fortiozem se. Notandum super illud. Nolo autem vos socios fieri quod est societas bona et mala et utraque quadruplex. Est ergo societas bona prima personarum diuinarum. de qua. 1. Job. 1. Et societatem habeamus cum deo: et societas nostra sit cum patre et cum filio eius iesu christo. Et hoc exigit summa iocunditas: quia nullius rei sine socio iocunda est possessio. Secunda angelorum sanctorum: de qua Tobie. 5. Credo enim quod angelus dei bonus comitetur ei. Et hoc exigit hominis dignitas. Tercio. Magna est dignitas animarum etc. Tertia virorum iustorum: de qua Gal. 2. Iacobus et iohannes dextras dederunt mihi et barnabe societatis. Et hoc exigit nostra vtilitas. Eccl. 4. Melius est duos etc. Quarta beatorum. de qua Apocal. 1. Ego iohannes socius vester et frater in tribulatione et regno: et hoc exigit cõis felicitas

quia si socii sumus passionis: erimus et cõsolationis: sua prima primo. Societas mala sicut quadruplex. prima aperte malorum. de qua Esa. 1. Principes tui infideles socii fuerunt. Hec est societas herodis et pilati in crucifixione christi. Secunda hypocritarum. de qua Job. 30. Frater fui draconum et socius strutionum. Que alas habere videtur et volare non potest. Hec est societas vulpis et lupi. Tertia demonum de qua Job. 18. Habitent in tabernaculo eius socii eius qui non est. hec societas catti et muris: carnificis et bouis. Quarta damnatorum. de qua. 2. Cor. 6. Que societas lucis ad tenebras: hec est societas incarceratorum in igne. Deinde cum dicit. Quia mihi licent etc. ponit quarta rationem talis. Omne illud quod ledit primum salutem vitandum est. sed comestio idolotritorum est huiusmodi. ergo vitanda est. Primo ostendit quod talis comestio comedenti non proficit. Secundo quod alterum ledit. ibi. Quia mihi licent etc. Dicit ergo. Quia mihi etc. quasi dicat. Si illos peccare videmus qui comedunt idolotritum non tamen dico cibos in se illicitos quod omnia que ad escam pertinent mihi licent. Vel si omnia mihi licent sed non omnia expediunt. i. adiunat me in cursu meo. Simile supra. 6. Omnia mihi licent. i. si omnia mihi licent sed non omnia edificant. primum sed ea que charitatis sunt supra. 8. Scientia inflat charitas edificat: et que non omnia edificant: nemo quod suum est querat tantum. Charitas enim non que sua sunt querit. infra. 13. sed quod alterius id est quod alter proficit. Sed beatus phil. 2. dicit. Omnes que sua sunt querunt. Audiendus est ergo aplos qui et docet verum et monet bonum. Docet verum duplex. s. expedientie sibi quia omnia licent sed non expediunt: et edificationis alijs quia omnia licent sed non omnia edificant. Monet bonum duplex scilicet expedientie sibi. Nemo quod suum est querat et edificationis alijs. Sed quod alteri.

Lectio sexta.

Ome quod in macello venit manducate nihil interrogantes propter conscientiam. Domini est terra et plenitudo eius. Si quis vocat vos infidelium ad cenam et vultis ire: omne quod vobis apponitur manducate: nihil interrogantes propter conscientiam. Si quis autem dixerit hoc imolatum est idolis: nolite manducare propter illum qui indicauit et propter conscientiam. Conscientiam autem dico non tuam sed alterius. Ut quid enim libertas mea iudicatur ab aliena conscientia. Si ego cum gratia participo quid blasphemor pro eo quod gratias ago.

Superius monuit cauere ab idolotritis et posuit rationes quadruplices sue monitionis. hic tertio docet modum cauendae a peccatis ostendendo quomodo licet edere et quomodo non. Primo ergo ostendit an liceat edere. Secundo quomodo non licet ibi. Si quis autem dixerit etc. Tertio quod in vitis debet attendere ibi. Siue ergo manducatis etc. In prima parte ponit duos casus in quibus licet idolotritum comedere. Primum quomodo comedit per se. secundum quomodo cum alijs ibi. Si quis autem infidelium etc. Vel primum quomodo necesse est idolis imolatum. secundum quomodo non infirmi scilicet doli. In primo casu primo tangit comedendum licentiam. secundo comedendum potest cautelam ibi. Nihil interrogantes etc. Dicit ergo. De quod in macello venit. i. vendit etc. quasi dicat. Quia licet edere sed non expedit aliquando sic edere. De quod in macello venit. i. vendit manducate si vultis. Vis enim creatura dei bona et nihil reijciendum etc. 1. Thim. 4. Nec dico nihil interrogantes. s. an sit idolotritum vel non hoc propter conscientiam abstinentis

in epistolā I ad Corinthios X

Infirmi. Domini est terra. etc. Quasi dicat. Hoc secure potestis facere quia domini est terra et plenitudo eius. i. omnia quibus terra implet. Ps. Quia mee sunt omnes fere. etc. Ambro. Non potest esse immundū quod dñi est: sed omnes carnes sunt dñi ergo de se munde sunt et licite. Deinde de cū dicit. Si quis autē vocat. etc. ostendit quā licet comedere idolotita cū alijs qñ. s. danē in cōiuiuo et ignora tur ab infirmis q̄ sint idolis imolata. Abi implicatur quattuor expedientia cuiuslibet cōiuiui scz ne sit ipudens se ingerendo qd̄ notat̄ ibi. Si q̄s vocat vos: q̄ nō sit offendens in respiciendo quod notat̄ ibi. Et vultis ire: q̄ nō sit operosus impediendo: qd̄ notat̄ ibi. De qd̄ vobis apponit̄. q̄ nō sit indiscretus in loquēdo: ibi. Nihil interrogantes. Dicit ergo. Si quis infidelis. i. gentiliū. Nā cū iudeis comedere phibitus est. 28. q. 1. c. oēs. vbi sic dicit. Dēs deinceps siue clerici siue laici iudeoz conuicia vident: nec eos ad cōiuiuiū q̄ recipiat: qz iudei apud xp̄ianos cibis cōibus nō vrant: indignū atqz sacrilegū est eoz cibos a xp̄ianis sumi. Si quis ergo infidelis. i. gentiliū vocat vos ad cenaz et vultis ire. i. placet vobis inuitatio: oē comestibile qd̄ vobis apponit̄ manducate. Cōcesso est nō iussio. Luc. x. Manducate que vobis apponit̄. Vos dico nihil interrogates an sit imolatum idolis vel nō. Et hoc ppter cōscientiā infirmozum. Deinde cū dicit. Si q̄s autē dixerit. etc. ostendit quādo nō licet comedere. Abi assignat triplices cām quare nō licet comedere. Primo ppter alterius cōsciam. Secūdo ppter dānationē pp̄iā ibi. Et quid est libertas mea. etc. Tertio ppter imperitorū blasphemiam ibi. Si cum gratia participo. etc. Prima ratio talis est. Nihil faciendū est scilicet qd̄ ledat cōsciam eius qui facit: scz comestio idolotiti ē hmoi: ergo nihil tale est faciendū. Primo ergo pponit idolotiti cognitionē. Secūdo dissuadet eius comestionē: ibi. Nolite manducare. etc. Tertio subdit huius rōnē ibi. Propter illū qui indicauit. Dicit ergo. Si quis autē dixerit etiā nō interrogauit: hoc ē imolatum idolis: nolite manducare. et hoc propter illū qui indicauit hoc ē imolatum idolis. ne scz credat te manducare sub veneratione idoli: nō q̄ cibis de se sit immundus. Ro. 14. Scio et cōfido in dño q̄ nihil cōe est per ipsum nisi illi qui existimāt aliquid cōe ē: sed etiā ppter cōscientiā alioz infirmoz. Cōsciam autē nō tuā q̄ firma est sed alterius scz infirmi. 2. Cor. 6. Memini dantes vllā offensionē. Deinde cū dicit. Et qd̄ enī libertas mea. etc. Ecce iā scda rō q̄ ē talis. Qd̄ facit ad iudiciū dānati: oīs pprie vitandū ē: scz comestio idolotiti cū scandalo pximi ē hmoi: ergo talis comestio vitanda ē: et hoc est qd̄ dicit. Et qd̄ etc. quasi dicat. Nolite manducare propter cōscientiā infirmi. Et qd̄ enī libertas mea. i. qd̄ libet̄ mihi ē iudicat̄ ab aliena p̄scia. i. mihi sit dānabile propter p̄sciam rōnē scādali: q̄st dicat si comedo cū alteri? scādalo sic ago vt reddā me dānabile. Mat. 18. Qui scandalizauerit vnū de pusillis istis expediat̄ ei vt suspendatur mola asinaria etc. Et qd̄ ergo sic ago: quasi dicat. Male ago. Deinde cū dicit. Si cum gratia participo etc. Ecce tertia rō talis. Cauendus est casus in blasphemiā et vituperiū aliozum: sed comedendo idolotitum cū scandalo comedo sic: ergo etc. Abi primo tangit modū edendi debiti: scdō nihilomin⁹ blasphemiā insipientiū ibi. Quid blasphemoz. Dicit ergo. Si ego cū gratia. i. cum gratiarum actione participo. i. comedo sic enī semper sumendus est cibus. Job. 6. Gratias agens bñdixit et fregit. Quid blasphemoz ab imperitis dicentib⁹ me idolatrare. Blasphemoz in q̄ pro eo q̄ gratias ago. id est q̄ gr̄as agendo participo. Ro. 14. Non ergo blasphemetur bonum nomen vestrum.

Lectio septima

Sue ergo manducatis siue bibitis vel aliud quid facitis. oia in gloriam dei facite. Sine offensione estote iudeis et gentibus et ecclesie dei. sicut et ego pro oia omnibus placeo. nō querēs quod mihi vtile ē. sed quod multis vt salui fiant.

Habito quā licet de idolotitis comedere et quā nō: hic ostēdit quid in vtroqz debent intrēdere et primo respectu dei qz debent querere eius gloriam. Scdō quid respectu pximi qz debēt cauere ei⁹ offensā ibi. Sine offensione estote etc. In prima primo inducit actū multiplicē. Scdō psuadet actū intentionē debiti ibi. Oia in gloria dei etc. Dicit ergo. Sine ergo etc. q. d. Quia hec mala contingunt ergo siue manducatis siue bibitis que sunt oia necessitatis vel aliud quid facitis oia in gloriam dei facite et cum inuocatiōe creatoris: ea intentione vt deus laudet et glorificetur. Mat. 5. Sic luceat lux vestra corā hominibus etc. Col. 3. Omne quocūqz factis in verbo aut in ope omnia in gloria dei facite. Aug⁹. Dec si recte fiunt laudes dei sunt. Nō ergo solū vox tua laudes dei: sed etiā opera tua cōcordent cū voce tua. Cū enim deus laudat de bono ope: deū laudas: et cū blasphemat deus de malo opere tuo deū blasphemas. Deinde cū dicit. Sine offensione estote etc. monet vt caueant ab offensa alioz et persuadet hoc primo verbo. scdō exēplo. ibi. Sicut et ego pro omnia etc. Abi ponit se in exēplum: primo pacifice cōuersatiōis. Scdō fructuose opationis ibi. Nō querens quod mihi vtile etc. Tertio recte intētiōis ibi. Et salui fiant. Felix cui⁹ queratio amabilis: opatio vtilis: intentio salubris. Dicit ergo. Sine offensione. etc. q. d. Et oia in gloriam dei fiant: sine offensione estote iudeis q̄ nō adorant idola: et ideo in tali comestione scādalizant: et gentibus qui adorant idola: et iō per huiusmodi comestionē in errore cōfirmant et ecclesie dei quantū ad infirmos in fide qui inde offendunt. Iudei sunt sub lege sed nō sub fide. gentes nec sub lege nec in fide: ecclesia dei et sub lege et in fide. Ro. 12. Si fieri pot̄ qd̄ ex vobis ē euz oibus hoib⁹ pacē habētes. Sicut et ego oib⁹ placeo tanq̄ querens sine scādalo. Ego in q̄ nō querens qd̄ mihi vtile est tantū: sed qd̄ multis. Ecce optim⁹ modus placendi oibus si oim vtilitas nō priuat̄: comodū pcuratur. Charitas in q̄ nō querit q̄ sua sunt. Qd̄ ē vtile in q̄ multis et hoc nō ad aliq̄ comodū tpale: sed ad hoc vt salui fiant. Phil. vl. Nō quero datū sed fructū. Notandū qz multa sunt que merito placere faciunt hoibus. Primum prudentia in cōsilia: sicut aduocatus clienti. dū pensato: principi placet. Sen. 41. Placuit pharaoni consiliū et oibus seruis ei⁹. Eccl. 20. Vir prudēs placebit magnat̄. Scdō mūdicia i factis sicut cōiunx cōiungi infirmo vnti placet. psal. 2. Puer aurez samuel crescebat et p̄ficiebat placēs iā deo q̄ hominibus. Nō sic filij herli. Tertio pietas in suffragijs: sicut medicus infirmanti baculus seni placet. And de sepultura Abner dicit scbi. Re. 3. Placuerit eis oia q̄ fecit dauid etc. Quartū sapientia in verbis: sicut lunē viatorū: viroz visui placet. Jo sue. 22. Placuit sermo cūctis audientib⁹. Eccl. 20. Sapientis in verbis producet seipm et hō prudens placebit magnatis. Quintū clemētia in r̄sis: sicut sapor gustui melodia auri placet. scdō Paral. 10. Si placuerit populo huic et lenieris eos vobis clementib⁹ fuit tibi oī tpe. Sextū fortitudo in bellis: sic pugil p̄ductorū miles p̄cipi placet. 1. Re. 18. Dixerit tui salui ad dauid. Ecce placet regi et oēs fuit ei⁹ diligit te. Septimū largitas i bñficijs

Explanatio sancti Thome

sicut pluuia terre arenit: sicut fons sitienti placet. primo Macha. 14. de Simone. Quae sunt bona generis sue et placuit illis potestas eius. **U**ic queritur super illud. Nolo vos esse socios demoniorum. **S**lo. ad hoc genus pertinent que sunt in quibusdam rebus suspendendis vel alligandis. Contra. ergo suspensio herbarum ad collum vel cartularum que fieri solent. ad idolatriam pertinet. **R**espondeo. Aut herbe habent a natura vim naturalem ad effectum illum aut non. In primo casu non pertinet ad idolatriam sed in secundo. Similiter cedule aut continent solum verba sacra et ex hoc creduntur habere vim aut non. In primo casu non pertinet ad idolatriam sed in secundo. **I**tem super illud. **D**ia mihi licent. **S**lo. Potestate liberi arbitrij et doctrina legis naturalis. **A**ltera. Secundum legem naturalem multa sunt illicita. **R**espondeo. Hic loquitur de civibus specialiter. **I**tem ibidem. **S**lo. Precepto domini illa prohibentur. **R**espondeo. Illa precepta ad tempus fuerunt et reuocata sunt. **I**tem nihil interrogates. **C**ontra. **T**ob. 2. Videte ne forte scurtiu fuerit. **R**espondeo. **N**on est simile quod cibum furtiuum non est licitum in se comedere sed idolo immolatum licet edere nisi propter scandalum alteri. **I**tem. **D**ia in gloria dei facite. **C**ontra. ergo nullus actus est indifferens. **R**espondeo. Relatio huiusmodi in gloria dei intelligitur vel in actu vel in aptitudine referendi que non est solum in bonis sed etiam in differentiis. **I**tem. **D**ia in terra et plenitudo. **A**ltera. **E**ademyro fuit sub lege. **E**rgo si omnia sunt modo in iudaica que dominus fuit et tunc fuerit. **R**espondeo. Reputatio legis imunda dicta sunt sed non sui natura. **I**tem. **S**icut ego pro omnia vobis placeo. **C**ontra. **S**al. primo. Si hominibus placere christi serui non esse. **I**tem. **Q**uomodo placebat persecutoribus suis. **R**espondeo. Ad primum. Placere volebat hominibus propter deum non propter se. **A**d argumentum secundum intelligitur hoc non de omnibus generaliter sed de ecclesiasticis viris secundum gloriam.

Incipit capitulum undecimum.

Imitatores mei estote sicut et ego christi. Laudo autem vos fratres quod pro omnia mei memores estis et sicut tradidi vobis precepta mea: tenetis. **N**olo autem vos scire quod omnis viri caput christus est caput autem mulieris viri: caput vero christi dei. **S**upra apostolus remouit a fidelibus id quod est contrarium eucharistie sacramento. scilicet participationem mensae idolorum. **H**ic autem instruit fideles de ipso eucharistie sacramento. **E**t primo promittit quandam ammonitionem generalem. **S**ecundo accedit ad prepositum. ibi. **N**olo autem vos scire. **C**irca primum duo faciunt. primo proponit ammonitionem. secundo significat quomodo corinthiis ad predictam ammonitionem se habebant. ibi. **L**audo autem vos fratres. **C**irca primum considerandum est quod ita se habet naturalis ordo rerum quod ea que sunt inferiora in entibus imitatur ea que sunt superiora secundum suum posse. **U**n est etiam naturale agens tanquam superius assimilatur sibi patiens. **P**rimordiale autem principium totius processionis rerum est filius dei. secundum illud **I**o. primo. **D**ia propter ipsum facta sunt. **E**t ideo ipse est primordiale exemplar quod omnes creature imitant tanquam veram et perfectam imaginem patris. **U**nde dicitur **C**ol. 1. **Q**ui est imago dei inuisibilis bilis primogenitus omnis creature: quod in ipso condita sunt vniuersa. **S**pecialiter nam quodam modo exemplar est spiritualium gratiarum quibus spirituales creature illustrantur: secundum illud quod in psalmo. **D**omi ad filium. **I**n splendoribus sanctorum ex utero ante luciferum genui te: quod scilicet genitus est ante omnem creaturam per gratiam lucem te habes exemplariter in se splendoris omnium sanctorum. **H**oc autem exemplar dei prius erat a nobis valde remotum: secundum illud **E**ccl. 7. **Q**uid est homo ut sequi possit regem factorum suorum. **E**t ideo homo fieri voluit: ut hominibus humanum exemplar preberet.

In augustinus dicit in libro de agone christiano. **Q**ua pueritate non caueat quod dicta et facta illius in uis intus erit diligitur et sectatur in quo se nobis ad exemplum vite prebuit filius dei. **E**t sicut diuinitatis eius exemplar: primo quidem imitantur angeli. secundario vero relique creature: ut dionysius dicit. **1**. ca. angelice hierarchie: ita humanitatis exemplar principaliter quidem imitandum proponit prelati ecclesie tanquam superiorioribus. **U**n et dominus apostolus dicit. **I**o. 13. **E**xemplum dedi uobis ut quemadmodum ego feci: ita et vos faciatis. **S**ecundario vero ipsi prelati informati exemplo christi proponunt exemplum vite subditis: secundum illud prius per. **U**lt. **F**orma facti gregis ex aie. **E**t. 2. ad thes. 3. **E**t nosmetipsos formam daremus uobis ad imitandum nos. **E**t ideo apostolus signanter dicit. **P**roxi ut sine offensione oibus sitis: et hoc quidem facere poteris: si hoc quod dico seruetis. **I**mitatores mei estote sicut et ego christi. scilicet imitator. **I**mitabat enim eum prius quod est in mentis deuotione. **S**al. 2. **A**ino ego: iam non egoriuit uero in me christus. **S**ecundo in subditorum sollicitudine. **U**nde dicebat phil. 2. **S**i imolauit super sacrificium et obsequium fidei esse gauideo et congratulor oibus uobis. **S**icut et christus obtulit semetipsum pro nobis. ut dicitur **1**pe. 5. **T**ertio quantum ad passionem tolerantiam. 2. **C**or. 4. **S**emper mortificationem iesu in corpore nostro circumferentes. **E**t gal. vi. **E**go stigmata domini iesu in corpore meo porto. **E**t ideo autem notandum quod non simpliciter dicit imitatores mei estote: sed addit. sicut et ego christi. quod scilicet subditi prelatos suos imitari non debent in omnibus in quibus illi christum imitant qui est indeficiens sanctitatis exemplar. **D**einde cum dicit. **L**audo autem uos fratres: ostendit qualiter corinthiis se habebat ad ammonitionem predictam. **C**irca quod considerandum est quod subditi suos prelatos sequuntur dupliciter. scilicet quantum ad facta et dicta. **U**trum quidem ad facta dum subditi prelatum exemplum imitant. **U**nde dicit **I**ac. 5. **E**xemplum accipite fratres mei prophetarum qui loquuti sunt in nomine domini. **Q**antum uero ad dicta dum eorum preceptis obediunt. **P**rouerb. 3. **A**ntodi precepta mea et uiues. **I**n his autem corinthiis deficiebant et maxime quantum ad maiorem multitudinem. et ideo apostolus alloquens eos dicit. **L**audo autem uos fratres. quod. **S**uper hoc laudandos uos prebere debetis sed non facitis: quod per omnia memores estis quasi ad imitandum mea exempla. **N**on enim possumus illorum exempla imitari quorum memoriam non habemus. **U**nde dicitur **De**. 13. **N**ememote propositorum uestrorum quorum intuentes exitu conuersationis imitari mini fidem. **Q**antum uero ad dicta subdit. **E**t sicut tradidi uobis precepta mea tenetis: quasi dicitur eodem tenore obseruatis quo ego tradidi. hoc enim dicit quia ab obseruantia preceptorum eius recesserant. **I**ob. 15. **S**i sermonem meum seruauerunt et uestrum seruabunt. **S**ed uidetur hic modus loquendi non esse conueniens ueritati sacre scripture que nihil paritur falsitatis. secundum illud. **P**rouerb. 8. **I**usti sunt omnes sermones mei et non est in eis prauum quid neque peruersum. **S**ed dicendum quod ironica loquutio est una de loquutionibus figuratiuis in quibus ueritas non attenditur secundum sensum quem uerba faciunt sed secundum id quod loquens exprimere intendit per similes vel contrarium vel quocumque alio modo. **E**t ideo in ironica loquutione ueritas attenditur secundum contrarium eius quod uerba sonant: sicut in metaphorica secundum simile. **U**nde dicitur cum dicit. **N**olo autem uos scire fratres. **A**ccedit ad propositum instruens. scilicet fideles de eucharistie sacramento. **E**t circa hoc tria facit. **P**rimo redarguit eorum errorem circa ritum huius sacramenti. **S**ecundo ostendit huius sacramenti dignitatem. ibi. **E**go enim accepi a domino. **1**. **T**ertio docet conuenientem ritum ibi. **I**taque fratres mei. **C**irca primum tria facit. **P**rimo redarguit eorum errorem quo scilicet